

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra teologické etiky a spirituální teologie

Věra Halabíková

**Lidské embryo v perspektivě technik reprodukční
medicíny**

Od kdy člověk začíná být lidskou osobou?

**The Human Embryo in the Perspective of
Reproductive Medicine**

Since when one begins to be a human person?

Autoreferát disertační práce

Praha 2017

„Prohlašuji, že jsem předkládanou disertační práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.“

V Římě, 4. dubna 2017

Věra Halabíková

1. Úvod a zhodnocení stavu řešené problematiky v českém a zahraničním prostředí

V posledních létech se neustále zdokonalují technologie na poli reprodukční medicíny. Zvláště ve vyspělých západních zemích jde tento technický pokrok ruku v ruce se zvyšujícím se jevem neplodnosti, která se týká jak jednotlivých osob, tak manželských dvojic. Jen v České republice můžeme na internetových stránkách napočítat přes 40 center asistované reprodukce.

Když se hovoří o reprodukční medicíně, obrací se pozornost k dosaženým úspěchům a počtům dětí, které se narodily pomocí technik reprodukční medicíny. Do tohoto počtu však nejsou započítána embrya, která nejsou určena k tomu, aby se také mohla dále vyvíjet. Instrukce *Dignitas personae*¹ hovoří o 80% embryích, která čeká tento úděl. Z toho vyplývá, že přístup k technikám reprodukční medicíny je nadřazen nad ztráty a eliminaci mnoha embryí. Problém se týká především technik, při kterých dochází k oplodnění mimo tělo matky.

Jenže, je takové jednání etické? Můžeme s lidskými embryi takto zacházet? Tady vstupuje do hry otázka, o co vlastně jde, když se řekne lidské embryo. Jde o shluk buněk, o člověka v počáteční fázi života, o potenciální osobu nebo dokonce o skutečnou lidskou osobu, se kterou jsou v naší západní společnosti spojena práva, především právo na určitou ochranu a právo na život? Takto klademe otázku statutu lidského embrya, na kterou však společnost nemá jednoznačnou odpověď.

Ve své práci jsem představila dva hlavní vzory myšlení, které se vymezily v západní kulturní oblasti, a které vycházejí z určitého předporozumění, řekli bychom, že mají určitý metaetický základ. Jeden vzor jsem nazvala *katolický* neboli ontologický, kde se setkáváme s tezí posvátnosti života a s tím, že lidským životem nelze disponovat. Tento vzor etiky má základ v ontoteologickém pohledu morálky, kde lidské jednání je vedeno myšlenkou přirozeného zákona, *lex naturale*, který je součástí božského věčného zákona, *lex aeterna*. Za původce morálky je tady považován Bůh. Druhý vzor jsem nazvala *sekulární*, ostatně takto jsou tyto dva vzory označovány např. také v anglické a italské etické a bioetické literatuře. Sekulární vzor etiky je veden myšlenkou kvality

---

¹ Srov. CONGREGAZIONE PER LA DOTTRINA DELLA FEDE. Istruzione: *Dignitas personae*: su alcune questioni di Bioetica, 14. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2008, s. 18.

života a zároveň zastává tezi, že lidským životem lze disponovat, neodvolává na pojem stvoření, na Boha, ale vychází z naturalistického a historického pojetí. Tyto dva vzory mají odlišný pohled na pojem lidské osoby a tím také odlišný pohled na statut lidského embrya. Podle katolického neboli ontologického myšlení, lidské embryo může být chápáno již jako osoba, podle sekulárního vzoru myšlení lidské embryo ještě jako osoba chápáno není. Tyto postoje se pak odrážejí v požadavcích na výše zmíněná práva.

Pokud se podíváme na svět jako celek, pozorujeme, že etiky mnoha kultur a náboženství často vycházejí ze zcela odlišných základů, než jaké jsou nám, lidem západních zemí, vlastní. O tom, jak k otázce počátku lidského života a k otázce reprodukční medicíny přistupuje Buddhismus, Islám, Judaismus a Hinduismus se krátce zmiňuji ve čtvrté kapitole disertační práce.

2. Cíl bádání

V disertační práci jsem se vědomě omezila na otázku statutu lidského embrya. Byla jsem vedena myšlenkou, že pokud by se ukázalo, že není jen tak nerozumné zastávat tezi, že embryo není shlukem buněk, popřípadě potenciálním člověkem a potenciální osobou, ale člověkem v počátečním stádiu vývoje a dokonce lidskou osobou, měla by společnost k němu přistupovat šetrně a přiznat mu práva osoby, především právo na ochranu a na život.

Měla jsem také v úmyslu upozornit společnost, že tak, jak vnímáme člověka v jeho nejzranitelnější fázi života, ať jde o ranou embryonální fázi, kterou jsem se rozhodla v této práci zkoumat, nebo o člověka postiženého stářím a nemocí, tak vlastně vnímáme sebe, protože zranitelnost, nemoc a stáří se týká nás všech v první osobě, přesto, že v současné chvíli tomu zrovna nemusí nic nasvědčovat. Jak vnímáme osobu, tak vnímáme sami sebe se všemi důsledky, které to může přinášet. Tady také do hry vstupuje otázka, z jakých základů etika vychází a k jakým důsledkům nakonec může vést. V průběhu práce jsem se nechtěla opírat o vlastní mínění, ale snažila jsem se hledat objektivní pravdu. Vlastní mínění totiž může podléhat omylům.

3. Metodika bádání

Při psaní jsem volila především analyticko-syntetickou metodu. Svou práci jsem rozdělila do šesti kapitol. V první a ve druhé kapitole jsem krátce zmínila problematiku neplodnosti, techniky reprodukční medicíny, vývoj lidského embrya a manipulaci s embryí v průběhu některých technik. Ve třetí kapitole jsem představila dva hlavní etické modely v naší kulturní oblasti, které mají odlišný pohled na statut lidského embrya. Ve čtvrté kapitole jsem krátce uvedla, jak k otázce počátku lidského života a k reprodukční medicíně přistupují některé jiné kultury a náboženské systémy. V páté kapitole jsem se zabývala otázkou lidské osoby. V šesté kapitole jsem zkoumala, zda lidské embryo může být považováno nejen za člověka, ale také za osobu s právy, která osobě náleží. V případě embrya jde o právo na ochranu a na život.

S problematikou reprodukční medicíny a lidského embrya jsem měla možnost se seznámit při studiích licenciátu z morální teologie v Římě na Accademia Alfonsiana v akademickém roce 2006/2007 a 2007/2008. Pozorovala jsem, že řešení tohoto tématu bylo v dané době v Itálii aktuální. Také při psaní disertační práce jsem vycházela především z italské literatury, zakoupené díky fondu Grantové Agentury Karlovy univerzity (GA UK) a z literatury, která je k dispozici v knihovně Accademia Alfonsiana v Římě.

4. Obsah disertační práce

ÚVOD.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
1. TECHNIKY REPRODUKČNÍ MEDICÍNY JAKO ODPOVĚĎ NA NEPLODNOST	
CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.	
1.1. PROBLÉM NEPLODNOSTI.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
1.2. ZÁKLADNÍ PŘEHLED TECHNIK REPRODUKČNÍ MEDICÍNY.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
1.3. TECHNIKY, PŘI KTERÝCH DOCHÁZÍ K OPLODNĚNÍ V TĚLE MATKY....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
1.3.1. Krátký přehled z historie umělého oplodnění formou inseminace .	Chyba! Záložka není definována.
1.3.2. Umělá inseminace	Chyba! Záložka není definována.
1.3.3. Přenos gamet, Gamete intrafallopian transfer (GIFT)	Chyba! Záložka není definována.
1.4. TECHNIKY, PŘI KTERÝCH DOCHÁZÍ K OPLODNĚNÍ MIMO TĚLO MATKY.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
1.4.1. Z historie umělého oplodnění in vitro	Chyba! Záložka není definována.
1.4.2. Postup technik, při kterých dochází k oplodnění mimo tělo matky	Chyba! Záložka není definována.
1.5. NÁHRADNÍ MATEŘSTVÍ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
1.5.1. Ektogeneze, třetí éra reprodukce.....	Chyba! Záložka není definována.
2. LIDSKÉ EMBRYO	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
2.1. NĚKOLIK POZNÁMEK Z HISTORIE	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
2.2. VÝVOJ LIDSKÉHO EMBRYA	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
2.2.1. Jednobuněčné embryo	Chyba! Záložka není definována.
2.2.2. Od zygoty k blastocystě	Chyba! Záložka není definována.
2.2.3. Od blastocysty k embryonálnímu disku	Chyba! Záložka není definována.
2.2.4. Další vývoj embrya a plodu	Chyba! Záložka není definována.
2.3. MANIPULACE S LIDSKÝMI EMBRYI V SOUVISLOSTI S REPRODUKČNÍ MEDICÍNOU.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
2.3.1. Zmražování embryí	Chyba! Záložka není definována.
2.3.2. Preimplantační genetická diagnostika/screening.....	Chyba! Záložka není definována.
2.3.3. Klonování.....	Chyba! Záložka není definována.
2.3.4. Embryonální kmenové buňky	Chyba! Záložka není definována.
2.3.5. Pokusy na embryích	Chyba! Záložka není definována.
2.3.6. Postoje k etickým otázkám, které se týkají embryí ...	Chyba! Záložka není definována.
3. OTÁZKA SEKULÁRNÍ A KATOLICKÉ ETIKY V ZÁPADNÍM KULTURNÍM	
PROSTŘEDÍ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

- 3.1. ETICKÉ A BIOETICKÉ MODELÝ ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 3.2. CHARAKTERISTICKÉ VLASTNOSTI KATOLICKÉ ETIKY POSVÁTNOSTI LIDSKÉHO ŽIVOTA
CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
- 3.2.1. Na který filozofický směr se odvolává katolická etika? ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.2.2. Otázka věčného a přirozeného zákona ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.2.3. Jak chápe katolická církev lidskou přirozenost? ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.2.4. Deontologický přístup teorie posvátnosti lidského života ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.2.5. Morální řád a civilní zákony v etice posvátnosti lidského života... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.3. SEKULÁRNÍ POJETÍ ETIKY ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 3.3.1. Pojem kvality života v sekulárních etikách ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.3.2. Sekulární etika ve slabším a silnějším smyslu ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.3.3. Vlastnosti sekulárních etik ve slabším a silnějším smyslu ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.3.3.1. Přirozený zákon, lidská přirozenost a autonomie člověka z pohledu sekulárních etik
Chyba! Záložka není definována.
- 3.3.3.2. Otázka disponovatelnosti lidským životem, otázka utrpení a kvality lidského života v pojetí sekulárních etik ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.3.3.3. Lidská osoba, pravda a další skutečnosti v pojetí sekulárních etik ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.4. EXISTUJE SKUTEČNĚ BIPOLARITA MEZI SEKULÁRNÍ A KATOLICKOU ETIKOU? ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 3.5. JE MOŽNÉ TYTO PROTIKLADY V ETICE PŘEKONAT?... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 3.5.1. Pokusy o sblížení ze strany některých katolických myslitelů ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.5.2. Postoj katolické církve ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.6. JAK PŘISTUPUJÍ TYTO DVA ROZDÍLNÉ VZORY K OTÁZCE PERSONALITY LIDSKÉHO EMBRYA?
CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
- 3.6.1. Podle katolické pozice je embryo chápáno jako osoba ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.6.2. Podle sekulární pozice embryo není chápáno jako osoba ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.7. MÁ VÍRA V EXISTENCI BOHA SKUTEČNĚ VLIV NA ETIKU A BIOETIKU? ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 4. POČÁTEK LIDSKÉHO ŽIVOTA V POJETÍ NĚKTERÝCH ODLIŠNÝCH KULTUR A NÁBOŽENSTVÍ ..... CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 4.1. NĚKOLIK POZNÁMEK, KTERÉ SE TÝKAJÍ KŘESŤANSKÝCH REFORMOVANÝCH CÍRKVÍ. **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**

- 4.2. BUDDHISMUS ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 4.3. ISLÁM ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 4.3.1. Otázka vlití duše a vývoje embrya v islámských pramenech ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.3.2. Asistovaná reprodukce pohledem Islámu ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.3.3. Problémy, které se týkají embrya ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.3.4. Asistovaná reprodukce v některých islámských státech ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.4. JUDAISMUS ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 4.4.1. Počátek lidského života v pojetí judaismu ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.5. HINDUISMUS ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 5. ČLOVĚK JAKO OSOBA ..... CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 5.1. VÝVOJ POJMU OSOBY ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 5.1.1. Pojetí lidské osoby ve starém Řecku a Římě ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.1.2. Vývoj pojmu osoby v průběhu dějin křesťanství ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2. JAK CHÁPAT ČLOVĚKA JAKO OSOBU? ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 5.2.1. Funkcionalistické pojetí člověka ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.2. Osoba podle funkcionalistického pojetí ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.3. Funkcionalistické teorie osoby a lidské embrya ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.3.1. Některé teorie nebo definice osoby kladou důraz na individualitu ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.3.2. Teorie, které kladou důraz na některé další biologické a psychosociální vlastnosti... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.3.3. Rozlišení mezi pouhým člověkem a osobou ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.4. Osoba v pojetí několika představitelů sekulární linie **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.4.1. Hugo Tristram Engelhardt a sekulární pojetí osoby ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.4.2. Osoba v pojetí Petera Singera ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.4.3. Maurizio Mori, potrat a morálka ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.5. Je funkcionalistické pojetí osoby správné? ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.6. Bytí, které je založeno na podstatě ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.7. Osoba a ontologický personalismus ve filozofii bytí **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2.8. Vize ontologického personalismu ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 6. LIDSKÉ EMBRYO JAKO OSOBA ..... CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 6.1. CHARAKTERISTICKÉ VLASTNOSTI RANÉHO EMBRYA **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 6.2. VÝVOJOVÉ FÁZE LIDSKÉHO EMBRYA A OTÁZKA JEHO PERSONALITY **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 6.3. OTÁZKA LIDSKÉ DUŠE ..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**
- 6.3.1. Pojetí duše a otázka animace ve starém Řecku a na počátku křesťanství ..... **Chyba! Záložka není definována.**

6.3.2. Otázka doby animace před sv. Tomášem Akvinským	Chyba! Záložka není definována.
6.3.3. Tomášovo pojetí doby animace.....	Chyba! Záložka není definována.
6.3.4. Otázka doby animace po Tomáši Akvinském	Chyba! Záložka není definována.
6.3.5. Může mít doba animace vliv na etické otázky?.....	Chyba! Záložka není definována.
6.4. MOŽNOST POTENCIONALITY LIDSKÉ OSOBY	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
6.4.1. Embryo je podle personalistického pojetí osobou.....	Chyba! Záložka není definována.
6.5. DŮSTOJNOST LIDSKÉ OSOBY	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
ZÁVĚR.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
POUŽITÉ ZKRATKY.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
BIBLIOGRAFIE	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
ČASOPISY	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
DOKUMENTY MAGISTERIA A PODOBNÉ ZDROJE.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
ENCYKLOPEDIE A SLOVNÍKY	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
ELEKTRONICKÝ ZDROJ	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

5. Teoretický a praktický přínos práce

My, lidé naší kultury a naší doby, nějak jednáme. Používáme možností a technické vybavení, které nám současná doba nabízí. Podobně můžeme hovořit o všech lidech všech dob a kultur. Jenže, je naše jednání a používání technických možností vždy shodné s etickými požadavky? Tento problém se samozřejmě může také týkat reprodukční medicíny. Víme, že právě při některých technikách reprodukční medicíny dochází k vysokým ztrátám lidských embryí. Jsou v tom případy tyto techniky eticky přijatelné? Tato otázka se stala výchozím bodem disertační práce, ve které jsem se záměrně soustředila jenom na otázku statutu lidského embrya.

V průběhu práce jsem proto hledala odpověď na to, čím nebo kým lidské embryo je. Pokud by šlo o shluk buněk, nebo jen o potenciálního člověka a potenciální osobu, snad by techniky reprodukční medicíny nebyly až takovým etickým otazníkem. Procházela jsem proto embryogenezi a zjišťovala, že v případě embrya nejde o shluk buněk, jak si snad mnozí lidé myslí, ale o člověka v počátečním stádiu vývoje. Jenže to ještě neznamená, že jde zároveň o osobu, se kterou naše západní společnost spojuje práva. Proto jsem dále zkoumala, jak je v naší společnosti lidská osoba chápána a kdo vlastně může být osobou. Zkoumala jsem, zda také embryo může být chápáno jako osoba. Tím by mu byla zaručena určitá ochrana a práva, především právo na život, a techniky, při kterých dochází ke ztrátám embryí, bych mohla prohlásit za eticky nepřijatelné.

V průběhu práce jsem však zjistila, že ve společnosti nenacházím jednotný pohled na to, co pojem osoba znamená. V odborné literatuře jsem se setkala se dvěma hlavními proudy myšlení, které vychází ze dvou rozdílných metaetických základů. Podle jednoho proudu již rané lidské embryo může být chápáno jako osoba, podle druhého proudu embryo jako osoba chápáno není. To se odráží v právech, která jsou mu přiznána.

Disertační práce takto vede k zamyšlení, který ze dvou myšlenkových proudů, se shoduje s pravdou. Do hry současně vstupují otázky filozofie, náboženství a otázka Boha. V průběhu práce jsem se v těchto otázkách nechtěla nechat vést vlastním míněním, ale snažila jsem se hledat objektivní pravdu a také si přeji, aby druzí lidé byli v této záležitosti vedeni k hledání objektivní pravdy a nezaujatým postojům. Snad tato práce alespoň v malém k tomuto napomůže. Pokud budeme hledat objektivní pravdu, pak můžeme podle poznaného také měnit své postoje, přístup k lidskému embryu a k možnosti využívání technik reprodukční medicíny, zvláště těch, při kterých dochází k vysokým ztrátám lidských embryí.

6. Seznam publikací doktoranda

Článek na téma „Otázka statutu lidského embrya a reprodukční medicína. Konfrontace etiky katolické církve a sekulární etiky.“ (Článek je nyní v redakci AUC Theologica).

7. NEJDŮLEŽITĚJŠÍ POUŽITÉ PRAMENY

ATIGHETCHI, Dariusch. Islam e bioetica. Roma: Armando s.r.l., 2009.

BOMPIANI, Adriano. Le tecniche di fecondazione assistita: una rassegna critica. Milano: Vita e Pensiero, 2006.

ČERNÝ, David a kolektiv. Lidské embryo v perspektivě bioetiky. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011.

D'AGOSTINO, Francesco – PALAZZANI, Laura. Bioetica. Nozioni fondamentali. Brescia: Editrice La Scuola, 2007.

DI PIETRO, Maria Luisa – SGRECCIA, Elio. Procreazione assistita e fecondazione artificiale tra scienza, bioetica e diritto. Brescia: Editrice La Scuola, 1999.

ENGELHARDT, Hugo Tristiam Jr. Dopo Dio. Morale e bioetica in un mondo laico cura di Luca Savarino. Traduzione di Rodolfo Rini. Torino: Claudiana, 2014. www.claudiana.it.info@claudiana.it

ENGELHARDT, Hugo Tristiam Jr. The Foundations of Bioethics. Second edition, New York: Oxford University Press, 1996.

FAGGIONI, Maurizio Pietro. La vita nelle nostre mani. Manuale di Bioetica teologica. Presentazione di Ignacio Carrasco de Paula. Terza edizione 2012, Torino: Edizioni Camilliane, 2012.

FORNERO, Giovanni. Bioetica cattolica e bioetica laica. Milano: Pearson Paravia Bruno Mondadori, S.p.A. 2009.

KACZOR, Christopher. The Ethics of Abortion: Women's Rights, Human Life, and the Question of Justice. First Publisher 2011 by Roulledge 270 Madison Avenue, New York, NY: This edition Publisher in the Taylor&Francis e-Library, 2010.

LOMBO, José Angel – RUSSO, Francesco. Antropologia filosofica: Una introduzione. Seconda edizione riveduta e corretta 2007. Roma: Filosofia e Realtà, Edusc, 2007.

LUCAS LUCAS, Ramón. L'uomo spirito incarnato: Compendio di filosofia dell'uomo. terza edizione 2007. Milano: Edizioni San Paolo s. r. l., 1993, Cinisello Balsamo, 2007.

LUCAS LUCAS, Ramón. Orizzonte verticale. Senso e significato della persona umana. Seconda edizione 2011. Milano: Edizioni San Paolo, s.r.l., 2007,.

MORI, Maurizio. Aborto e morale: Capire un nuovo diritto. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2008.

SADLER, W. Thomas. Langmanova lékařská embryologie. Překlad 10. vydání, 1. České vydání 2011, dotisk 2013. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013.

SGRECCIA, Elio. Manuale di bioetica: Fondamenti ed etica biomedica. Volume I. Quarta edizione riveduta e ampliata, 2007, Milano: Vita e Pensiero, 2007.

SPIAZZI, Raimondo. Natura e grazia. Fondamenti dell'antropologia cristiana secondo San Tommaso d'Aquino. Bologna: Edizioni Studio Domenicano, 1991.

Časopisy

Bioetica: Rivista Interdisciplinare, Trimestrale della Consulta di Bioetica. Casa Editrice Vicolo del Pavone. Anno XXII n.1/2 2014.

Medicina e Morale: Rivista internazionale bimestrale di Bioetica. Roma: Università Cattolica del Sacro Cuore. Facoltà di Medicina e Chirurgia „Agostino Gemelli“, Largo Francesco Vito 1, 1992/6.

Medicina e Morale: Rivista internazionale bimestrale di Bioetica. Roma: Università Cattolica del Sacro Cuore. Facoltà di Medicina e Chirurgia „Agostino Gemelli“, 2011/3.

Medicina e Morale: Rivista internazionale di Bioetica. Roma: Università Cattolica Sacro Cuore. Facoltà di Medicina e Chirurgia „Agostino Gemelli“, Direttore responsabile: Angelo Fiori. Nuova serie – anno LXII Luglio/Agosto 2012/4.

Dokumenty magisteria a podobné zdroje

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona, včetně deuterokanonických knih: Podle ekumenického vydání z roku 1985. Praha 1991. Praha: Česká Biblická společnost, 1985.

Katechismus katolické církve. Praha: Zvon: České katolické nakladatelství, 1995.

CONGREGAZIONE PER LA DOTTRINA DELLA FEDE. Istruzione Dignitas personae su alcune questioni di Bioetica. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2008.

Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

JAN PAVEL II. Encyklika Evangelium vitae: O životě, který je nedotknutelné dobro, z 25. března 1995. Praha: Zvon, České katolické nakladatelství, 1995.

JAN PAVEL II. Encyklika Fides et ratio: Adresovaná biskupům katolické církve o vztazích mezi vírou a rozumem z 14. září 1998, Praha: Zvon, České katolické nakladatelství, 1999.

JAN PAVEL II. Encyklika Veritatis splendor: O základech morálního učení církve. Praha: Zvon, České katolické nakladatelství a vydavatelství, spol. s.r.o., 1994.

PONTIFICIA ACADEMIA PRO VITA. La dignità della procreazione umana e le tecnologie riproduttive: Aspetti antropologici ed etici: Atti della Decima Assemblea Generale della Pontificia Accademia Per La Vita. (Città del Vaticano, 20–22 febbraio 2004). Edito da Juan De DIOS VIAL CORREA e Elio SGRECCIA. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2005.

PONTIFICIA ACADEMIA PRO VITA. L'Embrione Umano nella Fase del Preimpianto: Aspetti Scietifici e Considerazioni Bioetiche: Atti della Assemblea Generale della Potificia Accademia per la Vita. (Città del Vaticano, 27 febbraio – 1 marzo 2006) a cura di Elio SGRECCIA e Jean LAFFITTE. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2007.

PONTIFICIA ACADEMIA PRO VITA. Le nuove frontiere della genetica e il rischio dell'eugenica: Atti del Congresso in occasione della Quindicesima Assemblea Generale dei Membri. (Città del Vaticano, 20–21 febbraio 2009). A cura di Jean LAFFITTE e Ignacio Carrasco DE PAULA. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2010.

Encyklopedie a slovníky

Enciclopedia di Bioetica e Scienza giuridica: Volume II. Direzione Elio SGRECCIA – Antonio TARANTINO. Napoli: Edizioni Scientifiche Italiane, 2009.

Enciclopedia di Bioetica e Scienza giuridica: Volume V. Direzione Elio SGRECCIA – Antonio TARANTINO. Napoli: Edizioni Scientifiche Italiane, 2012.

Enciclopedia di Bioetica e Scienza giuridica: Volume VII. Direzione Elio SGRECCIA – Antonio TARANTINO. Napoli: Edizioni Scientifiche Italiane, 2014.

Enciclopedia di Bioetica e Scienza giuridica: Volume VIII. Direzione Elio SGRECCIA – Antonio TARANTINO. Napoli: Edizioni Scientifiche Italiane, 2015.

Enciclopedia di Bioetica e Scienza giuridica: Volume IX. Direzione Elio SGRECCIA – Antonio TARANTINO. Napoli: Edizioni Scientifiche Italiane, 2015.

Lo splendore della vita: Vangelo, scienza ed etica: Prospettive della bioetica a dieci anni da Evangelium vitae. A c. di Livio MELINA – Elio SGRECCIA – Stephan KAMPOWSKI. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2006.

Nuovo Dizionario di Teologia Morale. A cura di Francesco COMPAGNONI – Giannino PIANA – Salvatore PRIVITERA. Milano: Cinisello Balsamo, 1990.

The Cambridge Textbook of Bioethics: Editor-in-Chief Peter A. SINGER – A. M. VIENS. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Elektronický zdroj

Google: 30 let asistované reprodukce (1. 4. 2016).

Google, Náhradní mateřství v novém občanském zákoníku – epravo.cz.

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. Instrukce Donum vitae. O respektování rodičího se lidského života a o důstojnosti plození. Odpovědi na některé aktuální otázky. 22. února 1987.

LO SAPIO Luca, *La contrapposizione ineludibile tra Bioetica cattolica e Bioetica laica: lo scenario internazionale*. V: <http://caratteriliberi.eu/2015/02/17/in-evidenza/la-contrapposizione-ineludibile-tra-bioetica-cattolica-e-bioetica-laica-lo-scenario-internazionale>.

MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE, Alla ricerca di un'etica universale: Nuovo sguardo sulla legge naturale:
http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/cti_documents/rc_con_cfaith_doc_20090520_legge-naturale_it.html.

http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/cti_documents/rc_con_cfaith_doc_20090520_legge-naturale_cs.pdf.

seznam.cz: asistovaná reprodukce 2013 ÚZIS ČR.

seznam.cz: Asistovaná reprodukce: metody umělého oplodnění.

seznam.cz: Co přinesly změny zákonů v rámci reprodukční medicíny v roce 2012...

seznam.cz: Etika asistované reprodukce – Podpora reprodukce.

seznam.cz: 373/2011 Sb. Zákon o specifických zdravotních službách.

Wikipedie: Klonování.

8. Závěrečné shrnutí

S problematikou reprodukční medicíny jsem měla možnost se seznámit při studiu licenciátu z morální teologie v akademickém roce 2006/2007 a 2007/2008 na Accademia Alfonsiana v Římě. Nyní jsem se rozhodla na toto téma napsat svou disertační práci. Při psaní jsem volila především analyticko-syntetickou metodu a používala jsem především italskou bioetickou literaturu, zakoupenou díky fondu Grantové Agentury Univerzity Karlovy (GA UK) a literaturu, která je k dispozici v knihovně Accademia Alfonsiana v Římě.

Zvláště v západních zemích jde pokrok technik reprodukční medicíny ruku v ruce se zvyšujícím se jevem neplodnosti, který se týká jak jednotlivců, tak manželských dvojic.

Jenže když se hovoří o reprodukční medicíně, obrací se pozornost k dosaženým úspěchům a počtům dětí, které se narodily pomocí jejich technik. Do tohoto počtu však nejsou započítána lidská embrya, která nejsou určena k tomu, aby se mohla dále vyvíjet. Tento problém se týká především technik, při kterých dochází k oplodnění mimo tělo matky. Instrukce Kongregace pro nauku víry, *Dignitas personae* z roku 2008 hovoří o 80% embryích, která čeká tento úděl. Obyčejně se oplodní více embryí, než se jich přenesou do matky, zbylá embrya se zmrazí, mohou se použít k výzkumu a tím jsou zničena nebo jsou odstraněna přímo. Dochází také k tomu, že lidská embrya jsou vytvářena jen pro výzkumné účely. Z toho vyplývá, že přístup k technikám reprodukční medicíny je nadřazen nad velké ztráty lidských embryí.

Tímto jsem byla vedena k otázce, zda se takto může s lidskými embryi zacházet a zda lidé jednají eticky správně, když přistupují k technikám, při kterých dochází k tak vysokým ztrátám embryí. V disertační práci jsem se na položené otázky snažila hledat odpověď v tom, že jsem se záměrně omezila na otázku statutu lidského embrya. O co vlastně jde, když se řekne lidské embryo? Jde o shluk buněk, o potenciálního člověka nebo potenciální osobu, jak si mnozí lidé myslí nebo již jde o člověka v počáteční fázi lidského života a dokonce také o lidskou osobu, se kterou naše západní kultura spojuje zvláštní ochranu a práva? V případě lidského embrya by šlo o právo na život. Otázka statutu lidského embrya mne provázela v průběhu celé disertační práce. Pokud by se ukázalo, že není nerozumné zastávat, že v případě embrya již jde nejen o člověka v počáteční fázi lidského života, ale také o osobu, měla by se mu přiznat zmíněná práva a některé techniky reprodukční medicíny bych mohla prohlásit za neetické. Je samozřejmé, že ve hře, zda jsou techniky reprodukční medicíny etické nebo ne, jsou také jiné důvody.

Ve druhé kapitole, kterou jsem věnovala embryogenezi, jsem zjišťovala, že embryo již od rané fáze prochází postupným, koordinovaným a kontinuálním vývojem, který se odehrává pod kontrolou nového genomu. Nešlo při tom popřít, že jde o lidského jedince, který se vyvíjí. Tady jsem však ještě nemohla říci, že jde zároveň o lidskou osobu. Musela jsem proto dále zkoumat, od kdy se člověk osobou stává, kdo je osobou a jak osobu chápe naše společnost. Na dané otázky jsem však nenalezla jednoznačnou odpověď. Odhalila jsem, že v naší západní společnosti se vyhranily dvě hlavní linie myšlení, které vycházejí z odlišného předporozumění a z odlišných metaetických základů, a proto také docházejí k odlišnému pohledu na pojem osoby a zastávají

odlišnou tezi, od kdy se člověk osobou stává. Jednu linii jsem pro zjednodušení nazvala katolickou, protože se s ní můžeme setkat v oficiálním učení katolické církve a druhou linii, také pro zjednodušení, jsem nazvala sekulární. S tímto označením se také můžeme setkat např. v italské a anglické etické a bioetické literatuře. Přístupy k počátku lidského života a otázce lidského embrya v některých jiných kulturách a náboženských systémech, jsem zmínila v samostatné, čtvrté kapitole disertační práce.

Podle tzv. katolické linie myšlení je původcem morálky Bůh. Tato linie je charakteristická především tím, že lidský život chápe jako posvátný a zastává tezi, že lidským životem nelze disponovat. Katolická církev se kloní k tezi bezprostředního vlití duchové duše a opírá se o filozofický směr ontologického personalismu, podle kterého je člověkem a zároveň osobou každý jedinec, který je nositelem lidské rozumové přirozenosti, nezáleží při tom, v jaké životní fázi svého vývoje se právě nachází. Nepochází tady k oddělení člověka od osoby, jak se naopak setkáváme s tímto problémem ve druhém, sekulárním pojetí. Člověkem a zároveň osobou je podle ontologického personalismu každý člověk, od doby početí po ukončení svého života, protože je nositelem lidské rozumové přirozenosti. Takto, podle ontologického personalismu, může být lidské embryo považováno za osobu. Podle tohoto pojetí mohou být lidskému embryu také přiznána práva osoby, to znamená právo na ochranu a na život.

Podle tzv. sekulární linie myšlení je pramenem morálky člověk. Tato linie klade důraz na kvalitu života a zastává tezi, že člověk může svým životem nebo životem druhých lidí disponovat. Sekulární linie se opírá o funkcionalistické pojetí osoby. Za osobu je považován jenom ten jedinec, který má určité, někým stanovené vlastnosti nebo schopnosti, např. vědomí, schopnost navazovat vztahy a pociťovat bolest. V takovém případě může být osobou také zvíře, protože požadované vlastnosti a schopnosti může mít. Naopak člověk, který tyto požadované schopnosti a vlastnosti ještě nemá nebo již je nemá, není za osobu považován. Takto, podle sekulární linie, dochází k oddělování člověka od osoby. Osoba je chápána jako abstraktní pojem. Lidské embryo tyto schopnosti a vlastnosti ještě nemá, proto není za osobu považováno, podobně jako člověk, který již požadované vlastnosti ztratil, např. vlivem stáří nebo nemoci. Toto se odráží také ve výše zmiňovaných právech.

Při své práci jsem dospěla k závěru, že empiricky nelze zjistit, zda lidské embryo je nebo není osobou, přesto, zda embryu přiznáme statut osoby s právy, která osobě náleží, nebo nepřiznáme, závisí na tom, zda uznáváme za pravdivou ontologickou neboli katolickou linii myšlení nebo druhou, sekulární linii myšlení. Ontologický personalismus, na který se také odvolává katolická církev, lidskému embryu může přiznat statut lidské osoby od první chvíle oplodnění, s výše jmenovanými právy. Zastánci sekulární linie ve velké míře zastávají funkcionalistické pojetí osoby, které lidskému embryu statut osoby nepřiznává. To se odráží v právech, která jsou mu přiznána. Nejde o problematiku, která by se týkala rozporu mezi přístupem víry a vědy, ale jde o problematiku, která se týká dvou výše zmíněných filozofických linií myšlení.

Již z logického hlediska musí být jedna z těchto linií mylná, totiž lidské embryo zároveň a v danou chvíli osobou je, nebo není. Pokud je jedna linie mylná, pak předpokládám, že také její postoje jsou mylné a tím nejsou ani etické. Osobně považuji sekulární linii se svým funkcionalistickým pojetím osoby, do jaké míry jsem měla možnost se s ním v průběhu psaní disertační práce seznámit, za mylnou. Také považuji za mylné předporozumění a metaetický základ, ze kterého tato sekulární linie vychází. Důvody jsem průběžně uváděla v disertační práci.

Kloním se k filozofickému směru ontologického personalismu, protože mám za to, že je ve shodě s pravdou, jak jsem měla možnost v průběhu práce poznat, a proto také přiznávám lidskému embryu statut a práva lidské osoby, především právo na ochranu a na život. Tím také pokládám techniky reprodukční medicíny, při kterých dochází k vytváření nadpočetných embryí, za eticky nepřijatelné, včetně zamrazování embryí, preimplantační diagnostiku, při které dochází k selekci embryí a používání lidských embryí k výzkumným účelům.

Přesto mám za to, že každému člověku, ať vychází z jakékoliv linie myšlení, by mělo být jasné, že pokud vědomě ukončíme život embrya v počátečním stádiu vývoje, zabráníme, aby se jednou narodil konkrétní člověk, a to již samo o sobě považuji za neetické jednání.

Jak potom pomáhat lidem, kteří si přejí mít dítě a nemohou ho přivést na svět přirozenou cestou? Jde o velmi náročnou a eticky těžko řešitelnou situaci. Vedle skutečné léčby a technik, při kterých nedochází k vědomým ztrátám embryí, je těmto lidem nabídnuta možnost adopce. Manželská dvojice může být plodná, i když je fyzicky

neploďná. Sterilita je totiř považována za biologickou skutečnost, zatímco plodnost je skutečnost, která překračuje biologické limity.

Final summary

During the studies of the licentiate in moral theology in academic years 2006/2007 and 2007/2008 at the Accademia Alfonsiana in Rome, we had the opportunity, among other issues, become familiar with the problems of the reproductive medicine. Therefore, we have decided on the topic of reproductive medicine write a dissertation. When writing, we used mainly the Italian bioethics literature, purchased thanks to the Fund of the Grant Agency of Charles University (GA UK) and the books that are available in the library of the Accademia Alfonsiana in Rome. During the writing, we chose a primarily analytic-synthetic method.

Especially in the Western countries goes the progress of the reproductive medicine techniques hand in hand with the increasing phenomenon of infertility, which concerns both individuals and married couples. But when talking about the reproductive medicine, the attention turns to the number of children born using its techniques. To this number are not included the human embryos, which are not intended to their further develop. The problem concerns mainly the techniques in which the fertilization takes place outside the womb. The instruction of the Congregation for the Doctrine of the Faith, *Dignitas Personae* of 2008 talks about 80% of embryos which await this fate. Usually, more embryos are fertilized than they are transferred into the womb, the remaining embryos are frozen, and they can be used for the research and thus are destroyed or removed directly. There is also the fact that human embryos are created only for the research purposes. This means that the access to the reproductive medicine techniques is superior to the large losses of human embryos.

Thus we are led to the question whether it can be treated in this way with human embryos and if we are acting ethically correct when accessing to the techniques which cause such high losses. In the dissertation, we tried to seek the answer to the questions through the deliberate restriction to the question of the status of human life. What does it mean, when someone says “human embryo”? Is it a cluster of cells, a potential human or a potential person, as many people think, or already is it a man in the early stages of

human life, and even of the human person, to which our Western culture connects the special protection and rights, in the case of a human embryo it should be a right to life? The question of the status of human embryo accompanied us throughout the doctoral thesis. If it turned out that it is reasonable to assume that the embryo is already not only a human being in the initial stage of human life, but he is also the person, to him should he admit the rights above mentioned and some techniques of reproductive medicine, we could declare as unethical. It is understood that whether the techniques of the reproductive medicine are ethical or not, there are also other reasons.

We found that embryo from an early stage through a gradual, coordinated and continuous development, takes place under the control of the new genome. It was not denied that it is a human subject which develops. This does not yet mean that it is, therefore, a human person. We had to further examine the, since when one becomes a person, who is a person and how our society understands the person. But, on the issue, we have not found a clear answer. In the Western society had crystallized the two main lines of thinking, which are based on different pre-understanding and of different meta-ethical foundations, and therefore, they come to a different view on the concept of a person and hold a different proposition since when one becomes a person. One line we called, for simplicity, Catholic because it can be found in the official teachings of the Catholic Church and the second line, also for simplicity, we call secular. With this marking, we may also meet e.g. in Italian and English ethics and bioethics literature. The approaches to the beginning of human life and the issue of a human embryo in some other cultures and religious systems we mentioned in a separate chapter of the dissertation.

According to the so-called Catholic line of thinking the author of morality is God. This line is mainly characterized by the sanctity of human life and by the proposition that one can not dispose of the human life. The Catholic Church is inclined to the thesis of an imminent pouring of the spiritual soul, and rests on the philosophical direction of ontological personalism, under which is a human and at the same time the person every individual, who is the bearer of human intellectual nature, no matter at what stage of life of its development is currently located. Thus it may be, by the ontological personalism, human embryo considered a person, and there is no separation of man from the person.

According to the so-called secular line of thinking the source of morality is a man. This line emphasizes the quality of life and holds the thesis that man can dispose of his life. The secular line relies upon the functionalist concept of the person. As a person is considered only that individual who has the specific, by someone determined qualities or skills, e.g. the consciousness, ability to establish contacts and ability to feel pain. In such a case, also animal can be a person because it can have the required characteristics. A man who these requested capabilities and features does not have yet or already does not have it is not considered per person. The human embryo, these skills, and characteristics does not have yet, therefore, is not considered per person. This is also reflected in the rights granted to him, especially the right to some protection, and the right to life. According to a secular line, a human is separated from the person. A person is an abstract concept.

In our work, we concluded that although empirically is not possible to determine whether a human embryo is or is not a person, nevertheless, whether to the embryo we acknowledge the status of the person with the rights which a person belongs, or not admit, depends on whether we recognize as the true the ontological or Catholic line of thinking or a secular line of thinking. The ontological personalism, to which also refers Catholic Church, can grant to a human embryo the status of the human person from the moment of fertilization, with the rights mentioned above. To the secular line, we assign the functionalist concept of the person which to the human embryo the status of the person does not grant. This is reflected in the rights granted to him.

Already from the logical point of view one of these lines must be a misconception, namely human embryo at the same time and at the same moment may or may not be a person. If one of the lines is incorrect, then we assume that also its positions are erroneous and thus are not ethical. Personally, we consider the secular line with its functionalist conception of the person, to the extent to which we had a chance with it in the course of writing a dissertation become acquainted, as wrong. The reasons why we consider this line as wrong, we stated in the course of the work.

We incline to the philosophical direction of the ontological personalism because we believe that it is in conformity with the truth, as we had the opportunity in the course of the dissertation to identify, and therefore we admit to the human embryo the status and rights of the human person, especially the right to protection and life. Thus we also

consider the techniques of the reproductive medicine, which cause the formation of supernumerary embryos ethically unacceptable, including the freezing of the embryos, the preimplantation diagnosis, of which is the selection of embryos and using of human embryos for research purposes.

Nevertheless, to every human being, whether based on any line of thinking, it should be clear that if we deliberately terminate the life of an embryo in the early stage of development, we prevent to one specific person to be born, and it is considered as unethical behavior.

How to help people who wish to have a child and they can not give birth naturally? It is a very hard and ethically difficult to solve the situation. Besides the real treatments and techniques, not involving the deliberate loss of embryos, these people is offered the option of adoption. Married couple may be fruitful, even if it is physically barren. Sterility is regarded as a biological fact, while fertility is that which exceeds the biological limits.

9. Anotace

Název: Lidské embryo v perspektivě technik reprodukční medicíny. Od kdy člověk začíná být lidskou osobou?

Ve své práci vycházíme z problémů, které ve většině případů přivádějí mnohé lidi k tomu, aby se uchýlili k reprodukční medicíně, a které všeobecně označujeme jako problémy s neplodností. Jenže při některých technikách reprodukční medicíny dochází až k 80% ztrátám lidských embryí. V povědomí mnoha lidí je lidské embryo chápáno jenom jako shluk buněk. Jenže, jde skutečně jenom o shluk buněk nebo již jde o člověka v počáteční fázi lidského vývoje? Pokud by již šlo o člověka, šlo by již také o lidskou osobu, se kterou jsou v naší západní kultuře spojená práva, především právo na život?

Mohli bychom pak s čistým svědomím říci, že v případě některých technik reprodukční medicíny jednáme eticky?

Svou práci jsme rozdělili do šesti kapitol. V první a druhé kapitole se krátce seznámíme s problematikou neplodnosti, s technikami reprodukční medicíny, s vývojem lidského embrya a s manipulací s embryí v průběhu některých technik. Ve třetí kapitole představíme dva hlavní etické modely v naší kulturní oblasti, které mají odlišný pohled na statut lidského embrya. Ve čtvrté kapitole se podíváme, jak k otázce počátku lidského života a k reprodukční medicíně přistupují některé jiné kultury. V páté kapitole se budeme zabývat otázkou lidské osoby. V šesté kapitole budeme zkoumat, zda již také lidské embryo může být považováno nejen za člověka, ale také za osobu s právy, která osobě náleží. V případě embrya jde o právo na život.

Klíčová slova

Lidské embryo, osoba, reprodukční medicína, etické modely, sekulární etika, katolická etika, funkcionalismus, ontologický funkcionalistické pojetí osoby, personalistické pojetí osoby.

Abstract

Title: The Human Embryo in the Perspective of Reproductive Medicine. Since when one begins to be a human person?

In this work, we take into account the issues, which in most cases lead many people to resort to the reproductive medicine, which generally is referred to as the infertility problems. But in some techniques, the reproductive medicine loses up to 80% of human embryos. In the minds of many people, the human embryo is seen only as a cluster of cells. However, is it really just a cluster of cells, or is it already a person at an early stage of development? As far as one is already man, is he now also the human being, of whom are in our Western culture related rights, especially the right to life? Could we then say with a clear conscience that with these techniques we are acting ethically?

We dividend our work into six chapters. In the first and second chapter, we will be briefly acquainted with the issues of infertility, of the reproductive medicine techniques, with the development of the human embryo and with handling of the embryos in the course of these techniques. In the third chapter, we will present the two major ethical

models in our cultural area that have a different point of view on the status of the human embryo. In the fourth chapter, we will look at how to the question of the beginning of human life and of the reproductive medicine are accessing some other cultures. In the fifth chapter, we deal with the question of the human person. In the sixth chapter, we examine whether the human embryo can already be seen not only as a human being but also as a person with the rights, which to the person belongs. In the case of an embryo, it is connected with the right to life.

Keywords

Human embryo, person, reproductive medicine, ethical models, secular ethics, Catholics ethics, functionalism, ontological personalism, a functionalistic concept of the person, a personalistic concept of the person.